

NØTTEKRÅKA

Ta vare på matjorda!

– Nesten 2/3 av Bærums matjord er nedbygd. Nå er det nok!

Foto: Bjørg Petra Brekke

Les også om:

Nesten 2/3 av Bærums matjord er nedbygd

side 3

Våtmarkers betydning for fugler

side 7

Er flathogst under kraftledninger nødvendig?

side 9

Geocaching i Bærums grønne lunger?

side 12

Lovgivningen og friluftslivet i Bærum

side 13

Bærums matjord forsvinner! Nesten 2/3 av all matjord i bygda er borte i løpet av de siste 100år

I 1907 utgjorde Bærums jordareal 40 260 dekar (mål). I 2010 var det krympet til 14 696 dekar. Norsk natur bruker 1000 år på å danne 30 cm matjord, og i Bærum finnes noe av landets beste. Da er det ille at matjord stadig omdisponeres fra matproduksjon til andre formål, trass i at våre politikere i 1999 vedtok at *"Vern av dyrket eller dyrkbar jord skal være en av de grunnleggende premisser i arealplanleggingen."* Nå er det på tide at Bærums politikere følger sitt eget vedtak.

"Spis Bærum"

I Bærum er det svært gode muligheter for å produsere mat med kort vei fra gård til bord. Mange av oss høster frukt, bær og grønnsaker fra egne hager. Vi kan kjøpe eplesaft og mais fra Ringi, bringebær fra Frogner og sau og storfe fra Persbråten. Kanskje er det mulig å bruke god jord og naturgitte fortrinn til produksjon av andre høykvalitets nisjeprodukter i Bærum. Nye produkter kunne være villgris fra Lommedalen eller økologiske egg fra Tanum. Noen matelskere benytter muligheten til å få økologiske grønnsaker fra andelslandbruket på Øverland gård. Kanskje dette kunne gjøres andre steder også. Bærums bønder holder jorda i hevd og opprettholder beredskap for matproduksjon i tilfelle kriser. Uten åkre og beiting ville vi ikke hatt kulturlandskapet med de store åpne landskapsflatene som vi er så glade i, og alle plantene og dyra som bare trivs der.

Våtmarker og fugletrekk

Også våtmarkene forsvinner i hurtig tempo. De våtmarkene som er igjen i Bærum er svært viktige for fuglelivet, ikke minst for arter som trekker gjennom bygda på vei mellom sommer- eller vinteropphold. Uten mulighet for rasteplasser der de kan hvile og spise klarer de ikke turen. I 2010 vedtok Direktoratet for naturforvaltning å etablere syv våtmarkssentre der naturkunnskap skal formidles til befolkningen. Lilløyplassen naturhus på Fornebu er et av dem og ble høytidelig innviet 30. september 2011.

Barn og natur

NiB fyller 40 år i august og som bursdagsgave til medlemmene våre har vi laget en særutgave av medlemsbladet; "Nøttekråkas lille turbok". Den skal pirre nysgjerrigheten og inspirere til aktiviteter i naturen. Vi håper den blir til glede og nytte.

NØTTEKRÅKA

Har du forslag til stoff?

Ta kontakt med: Bjørg Petra Brekke,
tlf 95894358
E-post: bpbr@online.no

Utgitt av:

Naturvernforbundet i Bærum (NiB),
Postboks 252, 1319 Bekkestua

Bankgiro:1627 11 34243

Ansvarlig redaktør: Bjørg Petra Brekke
Redaksjonsmedarbeider: Aud Karlsrud
Utforming: David Keeping
Trykk: Haslum Grafisk A/S

VIKTIG - våre hjemmesider:
www.baerumsnatur.no

Husk at vi legger ut fortløpende informasjon om aktuelle saker på våre nettsider. Her finner du også opplysninger om arrangementer i vår regi.

Forsidebildet viser skiløpere på jorden mellom Murenveien og sumpskogen ved Øverlandselva

Nesten 2/3 av Bærums matjord er nedbygd

Tekst: Finn Otto Kvillum Foto: Terje Jacobsen

I Norge bruker naturen 1000 år på å danne 30 cm matjord. Bare én prosent av Norges matjord lar seg dyrke med korn. Et mål kornareal i Norge gir en årlig avkastning på 400 kilo korn hvilket tilsvarer 1000 brød. Noe av landets beste matjord ligger i Bærum fordi jorda her er så kalkholdig.

Sett på denne bakgrunn kan det i beste fall betegnes som uansvarlig at nesten 2/3 av matjorda i Bærum er blitt nedbygd i løpet av de siste 100 årene. Men slik er det når vekst i arevis har vært den fremtredende visjonen for Bærums utvikling og respekten for den dyrkbare jorden har vært påtakelig liten.

Den store jordavgangens tid ser heldigvis ut til å være forbi, men dessverre ikke helt. Først det positive: Da kommuneplanens arealdel ble rullert i mars 2010, ble flere områder som tidligere var avsatt til andre formål, tilbakeført til landbruk (LNF). Likeså ble to landbruksområder som var forslått til gravlund avvist. Så det negative: Nye jordbruksområder ligger an til å bli nedbygd.

Tallenes klare tale *

I 1907 utgjorde Bærums jordareal 40 260 dekar (mål). I 1959 var det igjen 31 757 dekar, altså en reduksjon på 8 503 dekar eller gjennomsnittlig 164 dekar pr. år i løpet av 52 år.

50 år senere, i 2009, var arealet på 14 824 dekar, altså en nedgang på 16 933 dekar eller gjennomsnittlig 339 dekar pr. år. Jordavgangen pr. år utgjorde i denne perioden 2-3 gjennomsnittlige bærumsgårdsbruk pr. år. Noe av den store reduksjonen i denne perioden kan forklares med at golfbanene i Bærum da ble etablert. Disse beslaglegger til sammen ca. 2 000 dekar. Om golfbaner er jordreserve, omtales under avsnittet *Landbruksplan for Bærum* nedenfor. I dette avsnittet vil du også se hvor mye dyrket mark som er blitt omdisponert til andre formål etter at landbruksplanen ble vedtatt høsten 1999.

I 2010 var det 14 696 dekar dyrket mark i Bærum. Det betyr at 128 dekar forsvant fra 2009 til 2010.

Årsaken til nedbyggingen

Boligbygging er hovedårsaken til at så mye av Bærums dyrkede mark er blitt borte. Med nye boliger følger befolkningsøkning og behov for teknisk og sosial infrastruktur. Også disse behovene har vært med på å bygge ned dyrket mark. I tillegg er noen næringsbygg lagt til tidligere jordbruksområder.

Boligmeldingen

Formannskapet vedtok 2. mai 2001 at det skulle lages en boligmelding som skulle behandle de ulike aspekter av betydning for utviklingen i kommunen. På oppdrag fra rådmannen lagde konsulentfirmaet Asplan-Viak rapporten «Økt boligbygging i Bærum – til hvilken pris? Boligutvikling i Bærum mot 2030 – en konsekvensutredning.» Rapporten ble lagt ved rådmannens

* Tall fra Bærum kommune og SSB

boligmelding og dannet mye av grunnlaget for den. Boligmeldingen trekker frem noen sentrale erkjennelser og avslørende fakta:

- Selv med svært høy boligbygging i Bærum vil prisene etter all sannsynlighet forbli høye
- Det er tvilsomt om bygdas egen ungdom vil finne seg boliger i Bærum ved hjelp av markedet alene
- Økning i antall boliger etterfølges av omtrent en tilsvarende økning i kommunens folketall

Konklusjonen er at det i Bærum primært bygges for innflyttere til kommunen. Det store spørsmålet er

Løkenjordet Kolsås

Løkenjordet på Kolsås lå også inne som et mulig område for ny gravlund, men var ikke så godt egnet. En periode var Løkenjordet avsatt til boligområde, men dette ble omgjort. Løkenjordet ligger nå inne som et landbruksområde i kommuneplanen. Løken gård i bakgrunnen.

Bryn gård

Dette jordet tilhører Bryn gård og lå inne som gravlund i forslaget til ny kommuneplan. Gårdbrukeren på Bryn gikk sterkt i mot dette. Det samme gjorde Naturvernforbundet i Bærum i sin høringsuttalelse til kommuneplanen. Politikerne bestemte til slutt at landbruksvirksomheten skal opprettholdes. Gamle Lommedalsvei til høyre i bildet.

Jorde syd for Nordhaug gård

Da Haga Golf ble etablert, opphørte ridevirksomheten på Nordhaug gård. Til erstatning ble ca. 50 dekar av Vestre Øverlands jorde syd for gården avsatt til idrett (rideformål). Ridevirksomhet er uteblitt og jordet er tilbakeført til landbruk.

hvorvidt Bærum har ofret mye av sin dyrkede mark for å tilfredsstille et boligbehov begrunnet av reell bolignød eller kun et ønske om å få bo i det forjettede Bærum som har «alt».

Matjord er kapital

Det er åpenbart at før eller siden vil det bli bruk for all den dyrkbare jorden vi kan oppdrive her i landet. Det er p.t. ikke lukrativt å drive landbruk, men det kan ikke forsvare at jorden brukes til andre formål. Dyrket mark er kapital som skal sikre mat for fremtidige generasjoner. Omdisponering av denne livsviktige ressursen til alle andre formål, inklusive idrettsformål, er kortsiktig politikk og må opphøre umiddelbart.

Landbruksplan for Bærum

Da kommunestyret vedtok Landbruksplan for Bærum kommune 17.11.1999, lød et av punktene i vedtaket: *”Vern av dyrket eller dyrkbar jord skal være en av de grunnleggende premisser i arealplanleggingen.”*

Skui Søndre og Kveise – dyrket mark og vegetasjonsbelte

Deler av jordene og vegetasjonsbeltet nedenfor gårdene Søndre Skui og Kveise på Tanumplatået ble i forrige kommuneplan avsatt til boligområde. Dette er omgjort og jordene reguleres nå til landbruk. Naturvernforbundet i Bærum, Skui Vel og Bærum Natur- og Friluftsråd fremførte overbevisende argumenter mot boliger her.

Vestre Grorud gård og to Skollerudgårder

Deler av jordene til Vestre Grorud gård og to Skollerudgårder lå inne som gravlund i forslaget til ny kommuneplan. Spesielt eieren av Vestre Grorud gård reagerte og poengterte uforutsigbarheten ved å drive landbruk i Bærum. Også her «gravla» politikerne forslaget og landbruksvirksomheten fortsetter. Her fra Vestre Grorud med Lommedalen kirke i bakgrunnen.

Til tross for dette premisset forsvant 2 369 dekar fra 1999 til 2010!

Her bør tilføyes at 1380 dekar gikk til golfbanene på Haga og Grini. Men er ikke golfbaner en jordreserve da? Vi nøyer oss med å sitere fra landbruksplanens avsnitt «Golfbaneanlegg = «jordbank»?»:»:

«I praksis er imidlertid investeringene i golfbaneanlegg så store at det vil være vanskelig å gå tilbake til landbruksdrift. De store investeringene i golfbaner vil ofte være et argument for omdisponering til utbyggingsformål dersom golfvirkosmbeten opphører. Planering og annen flytting av jord vil redusere områdetets produksjonspotensial. Det er viktig å holde fast ved at matjord av høy kvalitet er en knapp ressurs som må brukes til matproduksjon nå og i framtida.»

Bærum kommunestyre vedtok reguleringsplanene for Haga og Grini og landbruksplanen med noen måneders mellomrom!

Vestre Øverland-jorde syd for Gml. Ringeriksvei

På dette jordet som tilhører Vestre Øverland gård er ca. den halvparten som ligger nærmest Gml. Ringeriksvei avsatt til offentlig formål (barnehage planlegges). Den andre er avsatt til kommunalteknisk virksomhet og det var planer om mottak av hageavfall fra Østre Bærum her. Dette skal være frafalt og hele jordet bør reguleres til landbruk.

Smiejordet Fossum

Dette er Smiejordet på Fossum som kommunen har avsatt til idrettsformål og skoletomt. Smiejordet inngår i et av Bærum's fem prioriterte kulturlandskaper med spesiell høy verneverdi. Nedbygging av dette fruktbare og lett dyrkede jordet er kortsiktig politikk og det bør søkes etter alternativer i forbindelse med omgjøringen av Fossum Bruk til boligområde. Hva med å legge de nye idrettsanleggene på siden av det kommende boligområdet?

Områder som ble tilbakeført eller beholdt som jordbruksområder – se bilder på s. 4

Da den nåværende kommuneplanen ble vedtatt i mars 2010, ble følgende områder tilbakeført til eller beholdt som jordbruksområder:

- Deler av jordene til gårdene Søndre Skui og Kveise på Tanumplåtået
- Ca. 50 dekar av jordet syd for Nordhaug gård ved Griniveien
- Jorde tilhørende Bryn gård
- Jorder tilhørende Vestre Grorud gård og to Skollerudgårder
- Løkenjordet på Kolsås

Jordbruksområder som er avsatt til andre formål – se bilder under

I kommuneplanens arealdel er følgende jordbruksområder avsatt til andre formål:

- Gjønnestjordet
- Smiejordet på Fossum
- Vestre Øverland gårds jorde syd for Gml. Ringeriksvei
- Jorde på Emma Hjort

Gjønnestjordet

Ca 1/3 av Gjønnestjordet blir boligområde. Resten er regulert til LNF-område (LandbrukNaturFriluftsområde) med landbrukspark og område for uorganisert fysisk aktivitet med små terrenginnrep. Nå arbeides det imidlertid med planer for en park med elementer som strider mot gjeldende reguleringsbestemmelser. Hensikten med LNF formålet var at hele resten av jordet eventuelt kunne tilbakeføres til landbruksdrift, noe parkplanen ikke legger opp til.

Viltkorridor Emma Hjort

Dette jordet på Emma Hjort er avsatt til utleieboliger. Nedbygging av jordet får store konsekvenser for hjorteviltet som bruker det på sin vandring mellom Tanumskogen og Sandvikselva. Boligbygging her var også på tale for en del år tilbake, men ble oppgitt nettopp på grunn av viltet. Vi håper politikerne snur også denne gang.

Parsellvirksomhet – fornuftig bruk av jord som ligger brakk

Tekst: Aud R. Karlsrud Foto: Jan Kochbach

I Bærum finnes noe av Norges beste landbruksjord, men dessverre blir ikke alle jordene dyrket. Noen ligger brakk, og har gjort det i mange år. Det er et trist syn. Å eie jord gir eieren et ansvar; jorda skal holdes i hevd og dyrkes.

Det finnes også innklemte jordteiger som blir glemt, og disse er det mulig å dyrke opp. Mange av de udyrkede områdene ligger tett opp til bebyggelsen og en mulighet for å utnytte dem er å benytte dem til parseller som kan leies ut til Bærum's befolkning. Jordeieren må da være villig til å berede jorden og stå for utleievirksomheten.

Vil folk i Bærum benytte seg av en slik mulighet?

I mange hager i Bærum dyrkes det frukt og grønnsaker, men det finnes også hager som består av tujahekker og gressplener, hvor eierne tydelig ikke er interessert i hagebruk. Vil folk i blokkleiligheter benytte seg av muligheten til å dyrke grønnsaker på en liten jordflekk? Det jeg føler meg ganske sikker på er at flyktninger og innvandrere

som er bosatt i vår bygd vil være de første til å benytte seg av en slik mulighet. De har ofte vokst opp med tradisjon for å dyrke der det er mulig, og det har vi noe å lære av. En artikkel i Aftenposten nylig forteller om stor interesse for parsellene som leies ut på Tveita i Oslo. Her kan det være flere års ventetid for å få tilgang til en.

Det er også stor interesse for tilbudet ved Vestre Øverland gård, hvor det drives økologisk andelslandbruk i samarbeid med Norges Vel, som eier gården. Dette er ikke parsellvirksomhet, men en måte å dyrke jorda på hvor det er direkte omsetning mellom gården og andelshaverne.

Det er mye fokus på kortreist og sunn mat for tiden. Hvorfor ikke dyrke den selv, helst i eget nabolag? Naturvernforbundet i Bærum oppfordrer jordeiere i Bærum til å vurdere muligheten for å leie ut jordteiger som parseller/drive andelslandbruk. Vi tror at interesse for landbruk og jordvern vil øke dersom slik virksomhet kommer i gang. Parselldrift og andelslandbruk kan bidra til å holde jord som ligger brakk i hevd, til glede for jordeier og for Bærum's befolkning.

Rasteplassene

I begynnelsen av 1970-tallet hadde kunnskapen om fugletrekk kommet så langt at forskere var blitt klar over at det forelå en stor trussel mot trekkfuglene. Trusselen angikk mellomlandingsplassene eller rasteplassene som fuglene besøkte på vei til og fra hekkeplassene. Disse hadde verdier i tillegg til det å gi fuglene hvilepause. De oftest benyttede rasteplassene viste seg å være elvedeltaer, kystsletter og grunne og næringsrike innsjøer der det er lett å finne føde. Problemet var bare at menneskene også tok i bruk disse områdene og fuglenes favorittområder forsvant i raskt tempo på grunn av utbygging eller forurensning.

Rasteplassene er åpne og oversiktlige slik at fuglene kan oppdage sine fiender tidlig, samtidig som områdene har en eventyrlig produksjon av biologisk materiale som blir føde for fuglene. Det åpne og oversiktlige slettelandskapet gjør det også mulig for mange av fuglene å gjennomføre en rask myteprosess. Slitte fjær blir byttet ut med nye. Samtidig som dette pågår mister fuglene flyeevnen, og derfor er det så viktig at fuglene ikke blir overrasket eller forstyrret i denne perioden. Fuglene har dårlig med tid til å spise seg opp før de skal videre, samtidig som de hele tiden er på vakt for jaktende rovfugler. Mellomlandingsplassene har det til felles at de er grunne områder der ender og gjess kan beite ved bare å strekke hodet til bunns eller de kan vasse inne på grunna. Den kanskje mest kjente gruppen, vadefuglene, rusler rundt på lange bein og stikker det lange nebbet langt ned i gjøрма på leting etter invertebrater (hvirvelløse dyr).

Ramsarkonvensjonen

Dersom vi ikke tar vare på disse rasteplassene vil en rekke fuglepopulasjoner gå tapt. På 70-tallet strøk det en miljøvernvind over den vestlige verden. Sakte men sikkert begynte vi også her i Norge å ta inn over oss at vårt industrialiserte samfunn kanskje ikke kunne fortsette veksten. Flere andre land kom til samme erkjennelse og tirsdag 2. februar 1971 i byen Ramsar i Pakistan ble konvensjonen, som

Våtmarkers betydning for fugler

Tekst: Audun Brekke Skrindo, naturveileder på Lilloyplassen naturbus

Foto: Terje Bøhler

seinere fikk byens navn, ferdigformulert og signert. Hovedfokus var å redde fuglenes trekkruiter, men etter hvert fant altså forskerne ut at rasteplassene i våtmarkene var viktige for mer enn bare fugletrekk. Gjennom menneskets mange ekspanderende aktiviteter har vi en lei tendens til stadig å forsyne oss av arealer i våtmarksområdene. I 2012 må vi dessverre regne med fortsatt drenering, oppdemming, dyrking, nybygging og kloakkutslipp i slike områder. Våtmarkene utenom strandsonene gir i seg selv glimrende beskyttelse mot flom, de magasinerer vannet og hindrer dermed uttørking samtidig som vannet renses. Dessverre klarer en raskt økende menneskepopulasjon å fjerne våtmark mye raskere enn ny våtmark blir til.

Norges forpliktelser

Norge ratifiserte Ramsar-konvensjonen i 1974 og innholdet forplikter landet til å ta vare på sine våtmarker. I takt med et stadig økende klimaproblem har konvensjonen fått en ny dimensjon fordi våtmarker antas å kunne demme opp for økende klimaproblemer. Konvensjonen har derfor i seinere tid fått navnet «våtmarkskonvensjonen».

Et stadig mer teknologisk Norge har ikke i tilstrekkelig grad tatt inn over seg hvor viktig våtmarker er. For to år siden kom rapporten «Våtmarksarven», der Direktorat for naturforvaltning pekte på hvordan Norge slet med å oppfylle sine forpliktelser overfor Ramsar-konvensjonen. Derfor valgte miljøvernmyndighetene å sette i gang en ekstra innsats i forbindelse med våtmarksproblematikken og er nå i ferd med å snu den negative utviklingen. Norge valgte å følge Europa hvor det allerede var satt i gang et prosjekt som ble forkortet CEPA, der man økte Communication, Education, Participation og Awareness (kommunikasjon, utdanning, deltakelse og oppmerksomhet) omkring våtmarker.

Våtmarkssentre

Det er nå opprettet 16 våtmarkssentre over hele landet og det kan komme flere. Et eget utvalg har sett på sertifisering av disse, slik at man kan godkjenne sentrene når de oppfyller visse minimumskrav. Disse informasjonssentrene er alle knyttet til en lokal våtmark, og skal bidra til å gjøre kunnskapen om våtmarker og deres betydning mer tilgjengelig. Satsingen er en oppfølging av Ramsarkonvensjonen.

Våtmarkssentre etableres nå over hele Europa. En av våtmarkenes viktige funksjoner er å være mellomlandingsplasser for fugler på trekk, derfor skal de europeiske våtmarkssentrene etableres langs Europas trekkruiter. Vi som jobber ved disse sentrene ønsker å formidle verdien av å bevare våtmarker og å vise hvilket fantastisk liv som er der. Trekkfuglene lander her, som før sagt fordi de inneholder store mengder mat. Hvis rasteplassene forsvinner, vil fuglene som er avhengig av dem også bli borte.

Lilløyplassen naturhus på Fornebu nytt våtmarkssenter

I fjor høst fikk Fornebu sitt eget våtmarkssenter. Senteret er medlem av Wetland Link International (WLI), et internasjonalt nettverk for våtmarkssentre. Det er ikke uten grunn at området rundt Lilløyplassen er det stedet i Oslo hvor det er sett flest forskjellige arter. Fornebus grunne viker ligger midt i trekkruta til fugler på vei inn og ut Oslofjorden både vår og høst. De er viktige mellomlandingsplasser og lune hvileplasser for blant annet ender, vadere og småfugler på vei fra og til sydlige strøk. Lilløyplassen naturhus er i dag et kunnskapssenter hvor barnehager, skoler, næringsliv og publikum kan øke sin kunnskap om naturen og biomangfoldet rundt oss. Nettsidene er under utvikling, men inntil videre kan du finne litt enkel informasjon på nettstedet lilloyplassen.no

Verden har sin årlige våtmarksdag som markeres den 2.februar, men denne datoen passer ikke så godt for den nordlige halvkule. Derfor har blant annet Norden og de baltiske stater bestemt seg for 2. september som markeringssdag. Det vil bli aktiviteter på Lilløyplassen den dagen så sett av datoen allerede nå!

Nøttekråkas lille turbok

Björg Petra Brekke

I august 2012 er det 40 år siden Naturvernforbundet i Bærum (NiB) ble stiftet under navnet Bærum Miljøvern og ble

Norges Naturvernforbunds andre lokallag. Vi ønsket å markere vårt 40 års jubileum, men hvordan? Valget var lett: For at naturen skal bli tatt vare på, er det viktig at den betyr noe positivt for den enkelte. Og for at man skal bli glad i naturen, må man være ute i den.

Barna er fremtiden og hvis ikke de som er barn i dag blir kjent med, og glade i naturen, vil den heller ikke bli tatt vare på. Vi tror ikke det er nok med avstandsforeleselse gjennom vindus- og TV ruter. Naturen må luktes på, sees på, høres, berøres, oppleves og elskes gjennom bruk. En gunstig bivirkning av aktiv og kjærlig bruk av naturen er økt mulighet for at barna blir sunne, friske, glade og i god fysisk og psykisk form. Fordi vi vil bidra til at barn i Bærum skal bli glade i naturen, i å være ute i den og bruke den, har vi derfor laget en særutgave av medlemsbladet vårt: En turbok for barn.

"Nøttekråkas lille turbok" er virkelig liten; bare 10x15 cm, så den passer i jakkelomma. Den er beregnet på barn fra ca tre til ti år, og er tenkt som inspirasjon til aktiviteter ute i naturen og til turer i skog, mark og ved kysten. Hensikten med boka er å pirre nysgjerrigheten. Den har derfor mange bilder og litt informasjon om forskjellige fugler, dyr og planter som lever i Bærum. "Nøttekråkas lille turbok" inneholder også en turdagbok der man kan skrive hvor man har vært, hvem som var med og hva man opplevde på turen.

Tekstene er utarbeidet av NiBs styre med konsulenthjelp fra noen medlemmer med barn. Bildene vi ikke selv kunne bidra med, har vi fått fra velvillige medlemmer i Norsk Ornitologisk Forening og deres venner. David Keeping har stått for layout, og Bærum kommune og Norges Naturvernforbund har bidratt med midler til produksjonen. Alle NiBs medlemmer får tilsendt et eksemplar. Vil du ha flere, kan du få kjøpt den ved henvendelse til NiB. Pris kr. 50,-

Vi håper at "Nøttekråkas lille turbok" vil bli til glede og inspirasjon for barn, foreldre, tanter, onkler, besteforeldre og venner. Har du ikke egne, så gi gjerne boka til noen som har barn. GOD TURI!

Er flatehogst under kraftledninger nødvendig?

*Tekst: John Tibballs, styreleder, Lysakervassdragets venner
Foto: Bjørg Petra Brekke*

I 2008, 2010 og 2011 ble det gjennomført det som kalles vegetasjonskontroll under høyspentledningen som følger Lysakerelva sørover fra jordstasjonen i boligområdet på Voll og til transformatorstasjonen på Jar.

Noen steder henger kraftlinjen så lavt at Direktoratet for samfunnsberedskap (DSB) for to år siden påla nettselskapet å forhøye en av mastene langs Vollsveien. Andre steder langs traseen der terrenget gjennomskjæres av elvedalen, henger spennet høyt – tretti-femti meter over bakken.

Lysakerelvas kantsone er en av Oslo og Bærums viktige grøntkorridorer fra Marka til Fjorden. Trass i den store og tette utbyggingen nederst ved Lysaker og Lilleaker, som holder på å stenge utløpet mot sjøen, går det fremdeles to smale stier hele veien langs elva. I kantsonen under ledningen vokser det rødlistede planter, og generelt er vegetasjonen klassifisert som nasjonalt viktig.

I likhet med alle vassdragene ned fra Marka er Lysakervassdraget vernet og dermed kvalifisert for en hensynssone på inntil 100 meter fra elvebredden.

Hvordan utføres vegetasjonskontroll? Nettselskapets entreprenører grunneier to uker før oppstart av rydding og forhører seg om det skal tas spesielle hensyn. Når kommunen er grunneier spør det hvem som tar i mot henvendelsen; enten kommer saken til Naturforvaltning og noen møter entreprenøren og gjennomgår hvilke trær som skal få stå, eller så kommer henvendelsen til avdelingen som håndterer gatelys, og da blir svaret at det bare er å ta det som skal tas. I siste tilfelle foretas vegetasjonskontroll etter

bransjestandarden REN 2024. Dette er en prosedyre fra Rasjonell Elektrisk Nettvirksomhet A.S., som utarbeider prosedyrer for håndtering av strømledninger og andre elektrisitetsanlegg på vegne av nettselskapene. REN 2024 har mange fornuftige og nyanserte regler for å unngå at katter og unger som klatrer i trær kommer i fare, og for å unngå at trær berører kraftledninger under ekstreme forhold. I hovedsak skal det være minst fem meter fritt rundt strømførende ledninger.

Men REN 2024 har to mindre nyanserte avsnitt – om henholdsvis *skogryddebelte* og *rydding av underskog*. *Skogryddebelte* er det mange kjenner som *kraftgate*, den brede korridoren gjennom skogen som ofte har plass for

kjørevei fram til mastene. For ledninger med moderat høyspenning, d.v.s. inntil 24 kV, er bredden på beltet mellom sju og femten meter alt etter strømkabelens beskaffenhet. Disse breddene kan avvikes etter avtale med grunneier. Som vi har sett etter stormene Dagmar og Berits herjinger, sikrer ikke bredden på skogryddebeltene mot at trær velter mot strømkabler og forårsaker strømbrudd. Vandrere langs Lysakerelva vil se et betydelig antall trær som står i bratt lende og kan velte rett ned på hovedledningen.

Er forslag til DSB om å utvide skogryddebeltet løsningen? Ja, hvis nettselskapene hyrer ukyndig mannskap for å holde krafttraseene driftssikre. En faglært skogsarbeider derimot, som ønsker å bevare verdien i skogen, vil lett finne de trærne som utgjør fare og felle dem. Det er én god grunn for at skogeiere, inkludert Løvenskiold, insisterer på selv å vedlikeholde kraftgatene gjennom egen skog, noe REN 2024 åpner for.

Underskog er et udefinert begrep i REN 2024. Her kommer vi til årsaken til de tre uheldige inngrepene i Lysakerelvas en gang så mangfoldige kantsone. I REN 2024 står det at underskog skal holdes under 4 meters høyde og ved avsluttet ryddekampanje ikke skal overstige 1,5 meter. Dette er fornuftig der ledningen ikke er høyere enn det lovpålagte minimum, som er 9 meter over bakkenivå. Men når ledningen går i spenn 40 meter over en sidebekk eller elvedal virker disse høydebegrensingene meningsløse. Det gir evigvarende kratt som aldri utvikler seg til moden og mangfoldig kantvegetasjon.

Vannressursloven og vanddirektivet krever begge at vegetasjonen langs en vannforekomst skal beholdes i en viss bredde med mindre adgang til vannet er nødvendig for den aktiviteten som søker dispensasjon. Adgang til vann er ikke nødvendig for en kraftledning bortsett fra der kjørevei må krysse elv for å gi adgang til master. Nettselskapene påstår likevel at Forskriften om El-forsyningsanlegg går foran vannressursloven og gir hjemmel for dagens

praksis. De støtter seg til både NVE og DSB. DSB uttaler at forskriftens krav om bredde på skogryddebeltet går foran andre krav, men åpner også for andre løsninger.

NVE er helt tydelig på at konsekvensvilkårene forplikter nettselskapet «å sørge for at allmennheten påføres minst mulig miljø- og landskapsmessige ulemper i den grad det kan skje uten urimelige kostnader eller ulemper for konsesjonæren». Konsesjonen forplikter også nettselskapet å «holde anlegget i tilfredsstillende driftssikker stand». **NVE påpeker videre at i et område underlagt vern må miljøhensyn tillegges særskilt vekt. Lysakerelvas kantsone er et slikt område.**

Så hele saken koker ned til uttrykkene «urimelige kostnader eller ulemper» og «driftssikker stand».

I Lysakerelvas tilfelle skylder nettselskapet på mangel på avtaler med kommunene som er grunneiere for det alle meste av Lysakerelvas kantsone. Dette fritar ikke selskapet fra dets selvstendige ansvar for miljøet. Selskapet omtaler sitt samfunnsansvar på hjemmesiden sin, der de siterer fra regjerin-

gens definisjon: «å integrere sosiale og miljømessige hensyn i sin daglige drift og i forhold til sine interessenter» og «gjøre på en frivillig basis [noe] utover å overholde eksisterende lover og regler». Ut fra dette ville man forventet at selskapet tok på seg de eventuelle ekstra kostnader til skånsom plukkhogst, og at de vurderte ledningens høyde over bakken ved gjennomføring av vegetasjonskontroll.

Alle som kjemper for miljøet bør gå sammen for å presse de fire aktørene nettselskapet Hafslund Nett, Oslo og Bærum kommuner og Rasjonell Elektrisk Nettvirksomhet A.S til konkrete tiltak:

Få REN til å revidere prosedyren REN 2024 slik at hensyn til miljøet går foran etablering av skogryddebelte og rydding av underskog der dette ikke utgjør fare for driftssikkerhet.

Få kommunene til å inngå forpliktende avtale med nettselskapene om skjøtsel av sine egne naturområder.

Få nettselskapet til å være bevisst sitt ansvar for miljø og samfunn når entreprisen for linjerydding legges ut på anbud.

Fossumområdet i forandringens tegn

Tekst: Finn Otto Kvillum Foto: Terje Jacobsen

For å spare Smiejordet, foreslo Naturvernforbundet i Bærum å bruke Fossum Gamle skole pluss eventuelt et tilstøtende areal til ny skole. Her er den gamle skolen og tilbygget.

Bærum kommunestyre har gjennom kommuneplanens arealdel for perioden 2010–2020 vedtatt nytt boligområde, ny skole og nye idrettsanlegg på Fossum. Skolen og idrettsanleggene vil eliminere nok et landbruksområde i Bærum; det fruktbare og lettdyrkede Smiejordet.

Det nye boligområdet

Sagbruksvirksomheten på Fossum (Fossum Bruk) er nylig avviklet og Løvenskiold, som eier tomten, har fått godkjent å bygge boliger der i stedet. Da det fremtidige boligområdet ble lagt inn i Bærum kommunes arealplan, fremmet Fylkesmannens miljøvernnavdeling innsigelse med den begrunnelse at boligområdet vil bli en bilbasert satellitt. To

meklingsomganger mellom Fylkesmannen og Bærum kommune førte ikke frem og saken ble sendt til Miljøverndepartementet til endelig avgjørelse. Departementet har godtatt omdannelsen av Fossum Bruk til boligområde og vi siterer fra vedtaket: «Før Fossum bruk kan utbygges, skal nærmere rammer og rekkefølgebestemmelse for utbygging være fastsatt i reguleringsplan.

Før boligområdet kan tas i bruk må det være etablert en tilfredsstillende samlet kollektivløsning for området. Reguleringsplanen må legge opp til begrenset parkeringstilbud, høy tetthet og utvikling av lokale tjenester og tilbud innenfor området.»

Den nye skolen

Omtrent halvparten av Smiejordet er i kommuneplanen avsatt til skoletomt. For å spare jordet, skrev Naturvernforbundet i Bærum i januar 2011 til Bærum kommune og foreslo å bruke Gamle Fossum skole m/tilbygget av nyere dato til skole. Om bygningene ikke skulle gi plass nok, er det et ubrukt område ned mot Fossumveien som bør kunne disponeres til formålet. Svaret fra kommunen var at den måtte forholde seg til vedtakene om Fossum som er nedfelt i kommuneplanens arealdel.

Fylkeslandbruksstyret i Akershus fremmet i mai 2009 innsigelse til bruk av Smiejordet til skoleformål. Innsigelsesretten ble senere overført til Fylkesmannens landbruksavdeling som var villig til å trekke innsigelsen på visse betingelser. Bærum kommune skal ha godkjent betingelsene, men det er noe uklarhet omkring dette fordi Miljøverndepartementet har godkjent kommuneplanen med dens arealformål. Betingelsene for å trekke innsigelsen var en løsning som medfører at en mindre del av Smiejordet skal benyttes til skoletomt enn det som er avsatt kommuneplanen.

Idrettsanleggene

Omtrent halvparten av Smiejordet er avsatt til idrett. Her vil Fossum IF bygge både en kunstgressbane til og et kombinert ballområde/skistadion. Jordet skal også løse den prekære mangelen på parkeringsplasser, særlig på sommerstid. På ønskelisten har idrettsforeningen også en flerbrukshall.

Geocaching i Bærums grønne lunger?

Tekst: Bo Wingård, styremedlem i NiB
Foto: Karin og Trond Are Johnsrud

Hva er geocaching?

Geocaching er en internasjonal aktivitet. Det kan sammenlignes med orientering, men man finner frem ved hjelp av GPS i stedet for kart og kompass. Man leter etter "cacher" eller "poster" i stedet for et orienteringsmerke. Geocacher er plassert ut over store deler av verden. Oversatt fra engelsk betyr "cache" et gjemt forråd, et depot, eller et gjemmeded, altså et sted hvor noe er gjemt. Det kommer opprinnelig fra fransk, hvor cache betyr å skjule. På norsk uttales det "kæsh" (ikke "kaTch"). Det koster ikke noe å være med, men man må ha en GPS eller en smarttelefon. Det er laget en database for alle geocacher over hele verden, og man kan søke etter geocacher i nærheten av der man oppholder seg. Koordinatene for geocachen lastes inn, og man rusler ut og finner stedet. Man leter frem boksen som ligger på posten, og signerer loggen man finner i boksen for å vise at man har fysisk vært på posten. Deretter lukkes boksen forsvarlig og legges nøyaktig tilbake på plass. Når man kommer hjem, søker man opp posten i databasen igjen og skriver inn en logg så man får registrert i databasen at man har funnet posten. Man legger gjerne inn en hilsen til den som har lagt ut posten, og nyttig informasjon til de som kommer etter.

Bærums grønne lunger

Bærums grønne lunger har vært og er fortsatt utsatt for et stort utbyggingspress. Bit for bit og gjennom flere tiår er de grønne områdene blitt nedbygd. Sakte, men sikkert er balløkkene, hundremeterskogene og klatretrærne forsvunnet, og brysomme bekker er lagt i rør. Slik blir omgivelsene våre fattigere, men fortsatt finnes det grønne perler som skjulte skatter i våre boligområder. I lys av denne utviklingen fant Naturvernforbundet i Bærum at tiden var inne for å se nærmere på hvilke grønne lunger vi har igjen og hva vi står i fare for å miste. I 2007 utarbeidet NiB "Snarvei til trivsel – 150 grønne lunger i Bærum". Hensikten med boken er å spre kunnskap om hvilke verdier som ligger i de grønne lungene. Det handler om hverdagen vår, om det å gå til skole og jobb, leke ute uten å måtte bli kjørt noe sted, gå en tur i skogen, sykle til et kveldsmøte eller

spasere til nærbutikken for å handle. Det handler om de sosiale, estetiske, psykologiske, fysiske og – ikke minst – de miljøvennlige verdiene.

NiBs satsingsområde "Bærums grønne lunger" tar utgangspunkt i denne boken. I tillegg tar vi for oss naturtyperelokaliteter som ligger i eller nær grønne lunger. Dermed har vi fått oversikt over grønne lunger som må bevares og i noen tilfeller også forbedres. I Bærum vil en økt fokusering på det naturbaserte friluftslivet favne den største delen av befolkningen. For å få dette til må grønne lunger, parkene, grøntkorridorene med turveier og stier, og de såkalte smetene i boligsonen bevares og forbedres. Det er her idéen med geocaching kommer inn.

Geocaching i Bærums grønne lunger!

NiB kan ikke overvåke i hvilken grad antall grønne lunger reduseres eller om naturverdier forsvinner. Her må vi få hjelp av gode krefter i nærmiljøet. Dermed oppstod idéen om at det kan settes ut geocacher i alle de grønne lungene. Gjennom tilbakemeldinger fra de som besøker områdene kan vi få et uvurderlig overvåkningsmateriale som vi kan bruke for å nå målet vårt: Alle grønne lunger skal være identifisert på kommuneplanens arealdel.

Hvem vil sette ut geocacher i våre grønne lunger?

Her trenger vi gode råd og innsats fra Bærums geocachere. Hvordan kan vi få satt ut geocacher i de grønne lungene?

Hvordan og hvor ofte skal vi få rapporter om hvor mange som finner geocachene?

Hvordan kan vi få informasjon om hvordan det står til med de grønne lungene?

Vil du være med?

Naturvernforbundet inviterer geocachere til å danne nettverket Geocache i Bærums grønne lunger. Styret vil koordinere arbeidet i startfasen, og tar sikte på at nettverket snart blir selvgående.

Vil du legge ut geocacher? Send meg en epost (epostadresse abwin@mac.com) med overskriften Geocache slik at vi kan komme i gang.

Lovgivningen og friluftslivet i Bærum

Tekst og foto: Marianne Reusch

Allemannsrettens er viktig for friluftslivet. Hovedregelen står i frilufsloven § 2. Den lyder slik: "I utmark kan enhver ferdes til fots hele året, når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet."

Unntak fra allemannsretten

Retten til fri ferdsel i utmark er kjent for de fleste. Men det er også mange unntak fra denne hovedregelen. De er ikke alltid like godt kjent. Like viktig som hovedregelen, er derfor bestemmelsen i frilufsloven er § 19. Der står det om forholdet til andre lover: "Utøvelse av allemannsretten etter denne lov gjelder med de begrensninger som følger av annen lovgivning eller av forskrifter gitt i medhold av lov." Her følger noen eksempler på spesialregler som gjelder i Bærum kommune.

Båndtvang og drikkevannsrestriksjoner

Noen av allemannsrettens begrensninger er vi vant til, som at det ikke er lov å bade i vann som er underlagt drikkevannsrestriksjoner, at hunder må holdes i bånd til visse tider eller på bestemte strekninger, eller at det gjelder særskilte regler for bålren-

ning. Det finnes også begrensninger i allemannsretten som er skreddersydd for lokale forhold. Politivedtektene for Bærum kommune fastsetter i § 14 at politiet av sikkerhetsgrunner kan forby eller gi regulerende bestemmelser for ferdselen på islagt vann eller sjø. Når det gjelder ferdsel på fjordisen, forutsettes politiet å samarbeide med det kommunale isoppsynet, står det i politivedtektene.

Lokale forskrifter

Fritidsfiske i sjøen er i utgangspunktet en allemannsrett. Men utenfor Sandvikselva, i området mellom Oustøya og Snarøya, er det fredningssone for anadrome laksefisk. Der er alt fritidsfiske forbudt, i følge forskrift. Men også her finnes det unntak: Fiske med stang og håndsnøre er tillatt. Men laks og sjørret er det bare tillatt å fiske fra båt i juni og juli. Dette er en noe upresis gjengivelse av innviklede

regler. Men budskapet trer likevel kanskje frem: Man har først oversikt over detaljene om hva det er lov å gjøre innenfor rammene av allemannsretten når man kjenner de lokale reglene.

Ferdsel i verneområder

En rekke naturområder i Bærum er vernet, og underlagt egne forskrifter som kan gripe inn i allemannsretten. Triungsvann naturreservat er et eksempel. Etter frilufsloven er det som hovedregel tillatt å telte inntil 2 døgn på samme sted i utmark. Men i reservatet ved Triungsvann er det gjort unntak fra dette. Teltforbudet gjelder av hensyn til verneformålet; våtmarksområde med fugle- og dyreliv. Det er for øvrig også andre begrensninger i allemannsretten her, blant annet er det ikke tillatt å ro eller padle på vannet.

Høstingsretten og blåveismysteriet

Allemannsretten består av tre hovedelementer: Ferdselsretten, oppholdsretten og høstingsretten. Sistnevnte omfatter retten til blant annet å plukke ville bær og blomster. Tidligere var dette en sedvanerett, altså en uskreven rettsregel. Fra 1 januar 2012 er allmennhetens høstingsrett innlemmet i frilufsloven § 5, som innleder slik:

"Under ferdsel i utmark kan allmennheten høste ville nøtter som skal spises på stedet og plukke og ta med seg ville blomster, planter, bær og vill sopp, samt røtter av ville urter, når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet."

Også dette er kun en hovedregel, med en rekke unntak. Særlig i verneområder gjelder det ofte begrensninger i høstingsretten, så her må man orientere seg om de lokale reglene. Hvordan er det egentlig med blåveisen? En utbredt oppfatning er at den er fredet. Jeg skal ikke rykke opp denne gode leveregelen med roten. Men kan i alle fall konstatere at i Kolsås-Dælivann landskapsområde er blåveisen særskilt fredet.

Markaloven og skiløypene

Vinterstid foregår en del av friluftslivet langs merkede og preparerte skiløyper. Tilrettelegging for friluftsliv, som

maskinpreparerte løyper, er ikke en del av allemannsretten. Slike tiltak krever gjerne tillatelse både fra grunneieren og kommunen. Markaloven fra 2009 begrenser mulighetene for naturinngrep innenfor markagrensen. Mildere vintre har på sin side ført til at myrer og vann har blitt mer utrygge. Hensynet til løypemanskapets sikkerhet gjør at flere løyper nå forsøkes lagt utenom vann og myrer. Markaloven er mindre restriktiv når det gjelder omlegging av eksisterende løyper.

Kyststien

Lovgivning og forskrifter brukes ikke bare til å begrense allemannsretten. Rettsreglene kan også gjøre tjeneste i motsatt retning, til å utvide allemannsretten. Kyststien er et eksempel på dette. Allemannsretten forutsetter

at man tar naturen som den er. Og ferdselsretten gjelder som hovedregel bare i utmark. Kyststien tilrettelegges ved merking og skilting, og går kanskje stedvis gjennom innmark. Etablering av en slik ferdselsåre kan ikke gjøres direkte med hjemmel i allemannsretten. Men kommunen har gjennom plan og bygningsloven en rikholdig verktøykasse som kan brukes blant annet for å sikre gjennomgående stier. En viss mulighet finnes også i friluftslvsloven § 35 som har regler om såkalt inngrepsløyve. Dette er en mulighet kommunen kan benytte til å merke traseer eller gjøre enklere former for tilrettelegging, selv om grunneieren ikke vil gi tillatelse. Innenfor markagrensen kan kommunen gjøre lignende tiltak med hjemmel i markaloven § 9.

Oppsummeringen

Allemannsretten og friluftslivets hovedregel er enkel: Fri ferdsel i utmark. Men unntakene er mange. For å kjenne grensene for lovlige friluftaktiviteter i et område, må man få oversikt over de lokale reglene.

Om artikkelforfatteren:

Marianne Reusch er jurist og har doktorgrad i rettsvitenskap. Hun er aktuell med boken "Allemannsretten – friluftslivets rettsgrunnlag" (februar 2012).

NiBs strategi: Hva vil vi og hvordan kommer vi dit?

Tekst og illustrasjon: Bo Wingård

For å svare på disse to betimelige spørsmålene har styret i Naturvernforbundet i Bærum laget en strategisk plan for sitt arbeid. Vi tok utgangspunkt i hvordan NiB har arbeidet i sitt snart 40-årige liv, i saker som vi har hatt en tilfredsstillende gjennomføring av, og områder hvor vi ikke har lyktes. Vi så på hovedutfordringer som Bærum kommune står overfor når det gjelder vern og forvaltning av viktige naturområder.

Visjon og formål

I vår logo skriver vi "Et bedre Bærum for våre etterkommere". Vi presiserer dette i vår visjon om at "Vi verner naturen i Bærum for vår felles fremtid", og vårt formål om at "Vi arbeider for å bevare og forbedre Bærums biologiske mangfold og landskapskarakter".

Fem satsingsområder

Vi må ikke gape over for meget. Styret i NiB jobber frivillig, slik som alle styrer i frivillige organisasjoner gjør det. Derfor konsentrerer vi oss om fem satsingsområder: Bærums grønne lunger, Kystsonen, Dyrket mark og kulturlandskap og Marka i Bærum, og med Bærums biologiske mangfold som felles grunntema. For hvert satsingsområde har vi beskrevet bakgrunnen for at vi har valgt dem, og visjonen for hva vi ønsker å oppnå. Visjonen er langsiktig. Videre har vi satt opp mål for arbeidet vårt – mål som

vi ønsker å oppnå i inneværende kommuneplanperiode. Vi satte opp tiltak for å nå målene, har beskrevet oppgaver som vi vil arbeide med, hvem i styret som er ansvarlig for oppgavene, og tidsfrist for når oppgavene skal være unnagjort.

Arbeidsmetoder, administrasjon og kontaktnett, og økonomi

Det er viktig at vi har en formening om hvordan vi skal arbeide i styret og som styremedlemmer utenom styremøtene. Dette må vi vise NiBs medlemmer og andre samarbeidspartnere. Stikkordene er Innflytelse, Samarbeid, Kompetanse, Tilstedeværelse og Synlighet. Vi må bygge opp et godt kontaktnett, og ha tilgang til ressurspersoner. Og vi må ha "en økonomi som sikrer at organisasjonens hovedmål og strategier til enhver tid kan gjennomføres".

Årlig oppdatering – og nærmere informasjon

Strategien ble vedtatt på NiBs styremøte 23. november 2011. Den blir årlig oppdatert.

Vi har laget den for å vise medlemmene våre hva vi vil – og vise hva vi ikke vil begi oss inn på. Du finner mer om NiBs strategi (kortversjonen) på hjemmesidene våre. Send oss en epost hvis du vil ha hele strategidokumentet! Vi kommer gjerne til lag, foreninger og organisasjoner for å fortelle om strategien vår!

Kurs om lokale naturtyper

Fra Lilløyplassen. Foto: Bjørg Petra Brekke

NOA tilbyr gratis kurs til medlemmer i lokallagene for å styrke kunnskapen om naturtyper og biologisk mangfold.

Kursholder: Jørn Erik Bjørndalen, førsteamanuensis ved Universitet for miljø- og biovitenskap, styremedlem i NOA

Tid: Lørdag 21.04.12. kl. 11-17

Sted: Lilløyplassen Naturhus Fornebu (det tas forbehold om lokale)

Påmelding: per e-post til bpbr@online innen fredag 30. mars. Begrenset antall plasser så "Først til mølla prinsippet" gjelder

Naturtypene er viktige i mye av det daglige arbeidet med å sikre at naturverdiene blir tatt vare på i forbindelse med reguleringsplaner, utbyggingsplaner, veiplaner og mye annen virksomhet i kommunene. Å få oversikt over naturtyper som er viktige for biologisk mangfold er ikke enkelt, særlig ikke det nye naturtypesystemet til Artsdatabanken som etter hvert vil bli et viktig referansesystem for naturforvaltningen.

Bjørndalen kommer derfor til Bærum i april for å holde kurs for medlemmene i Naturvernforbundet i Bærum og Asker. Målet er at vi skal få økt kunnskap om naturtyper og deres rolle for å ta vare på biologisk mangfold. Han vil snakke om viktige naturtyper i vår region, hva som karakteriserer dem, eksempler på planter og dyr som er avhengige av de ulike typene (ikke minst sjeldne arter) og hvilke trusler og påvirkninger som disse naturtypene og artene der kan bli utsatt for. Det vil også bli gitt en presentasjon av det nye naturtypesystemet, spesielt med tanke på hvordan man kan manøvrere seg gjennom dette på jakt etter informasjon.

Husk
Grasrot-
andelen!

Mai – onsdager med fugleturer til Dælivannområdet!

Fra fugletur i Dælivannområdet 2011. Foto: Bjørg Petra Brekke

Dælivannet er et svært vakkert og egenartet kulturlandskap. Hver onsdag i mai besøker vi området rundt/nær Dælivannet og har tematurer med vekt på fuglearter i ulike naturtyper.

Les gjerne om de "typiske artene" (se under) i fugleboka og lytt på sangen til disse på din fugle-CD før hver tur.

- 2/5-12:** Barskog (Typiske arter: Svartspett, fuglekonge, granmeis, svartmeis og toppmeis)
- 9/5-12:** Blandingsskog-1 (Typiske arter: Grønnspekk, bøksanger, gransanger, løvsanger og bokfink)
- 16/5-12:** Blandingsskog-2 (Typiske arter: Flaggspett, rødvingetrost, kjernebiter, grønnefink og ringdue)
- 23/5-12:** Vann (Typiske arter: Stokkand, toppdykker, sivsanger, hettemåke og fiskemåke)
- 30/5-12:** Kulturlandskap (Typiske arter: Sanglerke, tornsanger, taksval, låvesval og gulspurv)

Fremmøtested: P-plassen ved Steinsskogen Gravlund (rett nord for Godthaab Helse og Rehabilitering)

Tid: 18.00-20.00 (ca.)

Turleder: Terje Bøhler (terbo@online.no, tlf: 47 90 50 43)

Ta på godt skotøy og ta gjerne med litt kaffe og litt å spise - om ønskelig.

GRASROTANDELEN ^{AS}
NATURVERNFORBUNDET I BÆRUM
Organisasjonsnummer: 971258551

32774971258551

Returadresse:
Naturvernforbundet i Bærum
Pb. 252
1319 Bekkestua

B

